

כשנקפיד לחיות עם 'התבוננות' נזכה להתדבק עם הקב"ה באמונה שלימה!!!

וכבר ידועים ומפורסמים דברי הרמב"ן הק' שכ' לבאר, שעיקר ויסוד האמונה הראה לנו הקב"ה לאורך הנסים והנפלאות שעשה לכלל ישראל במצרים, ונסים אלו צריך לשמש לכל הדורות מאז ולהלאה כלימוד, שכמו"כ כל דבר בעולם הרי הם מציאותו של הקב"ה, ושהוא משגיח עליו כל רגע, ויש לו היכולות לעשות בהם כרצונו.

« ישנם שני חלקים באמונה: מציאות ה', והשגחתו הפרטית

אולם מדברי הרמב"ן מבחינים בעוד נקודה חשובה, שהיא מבהירה ביתר שאת את ענין האמונה הכללית, וזו היא ההבחנה בין שני נקודות באמונה. כי יש נקודה אחת של אמונה בעצם מציאות ה', ושהוא ברא את העולם, ובנקודה הזו, עדיין ישנם הרבה אנשים וביניהם נמנים גם אומות העולם שמאמינים בזה.

אולם ישנה נקודה נוספת באמונה, שחייבים להאמין ולהכיר בה בדיקו כמו בנקודה הראשונה, והיא האמונה בהשגחה פרטית, ר"ל, להאמין שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית, וכל רגע וכל מקום וכל זמן נמצא תחת שליטתו הבלעדית של הקב"ה, והוא מסבב ומזמין כל דבר אחד להשני, והכל נמצא תחת עינו הפקוחה של הקב"ה כביכול באופן תמידי בלי הפסק, ובנקודה זו מתקשים אומות העולם להאמין ולהכיר, וזו היא עבודתו של כל יהודי להתבונן בזה על כל צעד ושעל, ולא לייחס שום תנועה, דיבור ואפי' מחשבה קלה לשום גורם אחר מלבד הקב"ה.

וכן מבואר ג"כ באופן ברור באורחות חיים להרא"ש (אות כ"ו), וז"ל: "...לבטוח בה' בכל לבבך ולהאמין בהשגחתו הפרטית, ובזה תקיים בלבבך היחוד השלם, להאמין בו כי עיניו משוטטות בכל הארץ ועיניו על כל דרכי איש, ובורא לב וחוקר כליות, כי מי שאינו מאמין ב'אשר הוצאתיך מארץ מצרים' אף ב'אנכי ה' אלקיך' אינו מאמין, ואין זה יחוד שלם, כי זה הוא סגולת ישראל על כל העכו"ם, וזה יסוד כל התורה כולה", עכ"ל.

הרי שמבואר מדברי הרא"ש באופן ברור את שני חלקי האמונה הללו: הא', אמונה במציאות ה', הב', אמונה בהשגחתו הפרטית. ולכן נזכר ב' ענינים אלו בדיבור הראשון, כדי ללמוד מזה, שהאמונה בהשגחה פרטית הוא חלק בלתי נפרד מהאמונה בהקב"ה, ושניהם ביחד משלימים קיום האמונה והיחוד השלם, ומי שמאמין במציאות ה' בלבד ולא בהשגחתו הפרטית, חסר לו עיקר מעיקרי האמונה בהקב"ה, והרי הוא בגדר אינו מאמין כלל רח"ל.

ואנו רואים גם מדבריו הק', שהנקודה השניה (-האמונה בהשגחה פרטית) אנו לומדים מהאירועים שביציאת מצרים, שכל הסיפור והנסים של יציאת מצרים משמשת כיסוד לחלק האמונה בהשגחה פרטית, כי כך הרי הוא מפרש את התיבות 'הוצאתיך מארץ מצרים'.

ובספר אור יחזקאל מאיר את דברי הרא"ש הנ"ל באור יקרות וכותב בזה"ל: "...והוא אשר כתב באורחות חיים להרא"ש וכו', כי זה יסוד היחוד, להאמין שאין עוד מלבדו, ואין כל תנועה ללא רצון השי"ת, ולכן אף האמונה בהשגחה פרטית מכלל האמונה ביחוד, להאמין בו כי עיניו

« מדוע נתלו המועדות בקדושת השבת?!

כתוב בפרשה דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש (ויקרא כג, ב-ג). ופירש"י וז"ל: "מה ענין שבת אצל מועדים, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות מעלין עליו כאלו קיים את השבתות", עכ"ל.

לכאורה יש להבין מהו הקשר בין המועדות לשבת, להחשיב את המחללן כמחלל את השבת, ואת המקיימן כמקיים את השבת.

ועוד צ"ב, עצם ההיתלות של המועדים בשבת מראה על כך ששבת קודש יש לה חשיבות יתירה ועיקרית על פני המועדים, כי מי נתלה במי, קטן נתלה בגדול. וא"כ צריכין להתבונן, מה שייך מושג של עיקר ופחות עיקר, הרי הן שמירת השבת והן שמירת המועד כתובים בתורה במפורש, וזה נראה כאילו נאמר שכל המתעטף בציצית כאילו הניח תפילין.

« למה הזהירה התורה הק' כ"כ על השבת?

והנה בבואנו לבאר את עומק הענין, ראוי להקדים ולבאר מדוע אנו מוצאים כ"כ הרבה פעמים בתורה, שהקב"ה מזהיר את כלל ישראל על שמירתה וקיום מצוותיה, מה שלא מצינו בשאר המצוות.

והנה, עי' במה שכתב מרנא החפץ חיים זצ"ל בהקדמתו למשנה ברורה להלכות שבת, וכך כותב: "כתיב בתורה זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד וְעִשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתָּךְ (שמות כ, ט-י), כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (שמות לא, יז) וגו', הורה לנו הכתוב בזה שענין שבת הוא שורש האמונה לידע שהעולם הוא מחודש, וכיון שברא הכל, הוא אדון על הכל, ואנחנו עבדיו ומחוייבים לעשות רצונו ולעובדו בכל גופינו ונשמותינו וממונינו כי הכל שלו".

"וזהירה התורה על שמירת השבת י"ב פעמים, ואמרו חז"ל (שמו"ר כ, א) כל המשמר שבת כאילו מקיים כל התורה, וכל המחלל השבת כאילו כפר בכל התורה כולה, והכל מטעם הנ"ל שהוא שורש האמונה", עכ"ל.

וכך גם כן כתב בספרו **שם עולם** (ח"א פ"א), אך הוסיף שם בזה"ל: "...כך הוא ממש בענין שבת, כי הוא אות המאיר שה' יתברך ברא את העולם בששה ימים ונח ביום השביעי, והוא גם אות על איש ישראל הנושא את נס התפארת הזה על עצמו וכו', שהוא מאמין בהקב"ה שהוא בורא העולם ומחדשו, וממילא הוא אדון על הכל ואנחנו מחוייבים לעשות רצונו בכל נפשינו ומאודינו כי הכל שלו", עכ"ל.

מבואר בדבריו, שהטעם שהזהירה התורה כל כך בענין שמירת השבת משום שהיא שורש האמונה ועל ידה כשהאדם מקיים את השבת הרי הוא מקיים ומחדיר בעצמו את האמונה בה', ואם מחלל את השבת הרי הוא ככופר באמונה, ולכן הזהירה בה על שמירת השבת מחמת חומרת שמירת האמונה שהאדם ישמור אמונתו בעולם שלא תתרפה חס ושלוש, ולכן התורה חזרה על אזהרה זו י"ב פעמים מטעם זה שהוא שורש האמונה.

"והנה פשוט לכל בר דעת, שאם היה בר קמצא זה מתבונן רגע קט בנעשה לו בהכרה שמאת ה' היה לו בזיון זה וה' אמר לו קלל, ואילו היה מאמין באמונה שלימה שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז): בוודאי לא היה פחז כמים לרוץ ולהלשין לפני הקיסר ולהבאיש ריחם של בני ישראל בעיניו, ואין זאת אלא משום שלא היתה לו אמונה נצרכת זו, ובעוונות הדור לא עצר כח להתגבר על בזיונו ולהבליג על צערו."

"וזוהו הדרך שבה יוכל בר ישראל לחקוק בלבו את האמונה השלמה בהשגחה פרטית, כאשר ירגיל את עצמו לחיות מתוך התבוננות ושימת לב על כל פרט ופרט ממאורעות חייו, ולהעמיק מחשבה בכל הנעשה עמו על כל צעד ושעל, כי מתוך שימת לב זו יזכור שאין העולם מתנהג כהפקר בלא חשבון ומטרה, אלא יש מנהיג לבירה אשר הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים באמת ובמשפט, וגובה מעל גובה שומר", עכ"ל.

וכמו שאנו מוצאים את השילוב הזה בדברי הנה הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל (בספרו אור רש"י מאמר תע"ה) שביאר את הפסוק **וְהַנְּשָׂאִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מִרְךָ בְּלִבְבֶם וְגו' וְרַדְף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף וְנָסוּ מִנְּסַת חָרֵב** (ויקרא כו, לו), "בזה"ל: "מי שיקרה לו מקרה שידמה לו שלסטים באים עליו, ואח"כ רואה שטעות ודמיון היה, מה אומר, איך לחנם פחדתי וברחתי, והנה אעתיק לכם ספרא, וזה יהיה לאור גדול בכל מצעדינו."

"זו"ל הספרא בחקותי: "וְרַדְף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף (ויקרא כו, לו), אמר ריב"ק פעם אחת היינו יושבים בין האילנות ונשבה הרוח והטיחו העלים זה בזה עמדנו ורצנו ואמרנו אוי נא לנו שמא ידביקונו הפרשים, לאחר זמן נפנינו אחורינו וראינו שאין בריה, וישבנו במקומינו ובכינו ואמרנו אוי לנו שעלינו נתקיים הפסוק ורדף אתכם קול עלה נדף וכו'."

"התבוננו על דבר נפלא כזה, אם קרה לאדם איזה מקרה של פחד וטעות, האם יעלה על דעת שום אדם להסב תיכף ומיד על הפסוק של תוכחה ורדף אתכם קול עלה נדף וכו', הוא בודאי רק יתאונן למה פחד פחד חנם, כן הוא כי סבל פחד ללא הואיל, משא"כ החכמים האלה היה להם תועלת נפלאה מהמעשה, והתעוררו במקומם או בכו במקום אחר."

"ולמה דקדקו ואמרו 'ישבנו במקומינו ובכינו', אלא להורות על קביעות הבכיה שהיתה, עד דקבעי דוכתא על זה כמו הדיינים דעד דקבעי דוכתא ואז הוי קביעות, ולא לחנם אמר זאת ריב"ק, וכעין שנאמר שם ישבנו גם בכינו (תהלים קלז, א) כנ"ל."

"הביטו וראו מעשה כזו, מה רושם עשה עליהם וכמה תועלויות מיצו מזה הפחד קל שבא לידם, ומה שכרם מזה, משא"כ הכסיל שבא לידו מקרה כזה מה שכרו מזה, האימה והבהלה שהיה לו, ואח"כ יגונו על צערו שבא לידו בהלה של חנם זה שכרו בעוה"ז, לעוה"ב אינו יודע", עכ"ל.

הרי שאמונתם השלימה והנעלה במה שהקב"ה סיבב להם, אפי' בדבר קל שבקלים של פחד שוא, גרם להם לשבת ולהתבונן במה שקרה להם, כדי שהמסר יתיישב היטב בלבם לבל יפול מהשגתם החדשה באמונה.

בענין זה מן הנכון להזכיר את דיוקו של האמרי אמת (הובא בליקוטים עמ' 250) שדייק ממה שבפרשת מכת ברד התורה מתחילה בלשון ה' הָרָא אֶת דָּבָר ה' (שמות ט, כ) ומסיימת בהגדרה אחרת של אֶשֶׁר לֹא שָׁם לְבוֹ אֶל דָּבָר ה' (שמות ט, כא), דמשמע מכך ששני הדברים הם אותו דבר, מפני ששימת הלב וההתבוננות הם הדרך להגיע ליראת שמים פנימית.

היוצא מכל הנ"ל שצריך האדם לדעת שאין מקרה בעולם ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזים עליו מלמעלה, והכל הולך בחשבון מאת ה' בדיוק רב, והאדם החי בדרגה כזו, בקל יוכל להתגבר על יצרו ולעלות מעלה מעלה בדרגות עבודת השי"ת.

משוטטות בכל הארץ ועיניו על כל דרכי איש ובוהן לב וחוקר כליות, כי השגחת הקב"ה אינה רק במעשים הגלויים והנראים, אלא אף המתחולל בתוך לבו וכליותיו - בכלל השגחת הקב"ה, כי מי שאינו מאמין באשר הוצאתיך מארץ מצרים אף באנכי ה' אלקיך אינו מאמין, ואין זה יחוד שלם, כי יציאת מצרים היתה בהשגחה פרטית ללא תכלית, וכל יסוד האמונה ביציאת מצרים היא אמונה בהשגחה, ולכן כל שאינו מאמין בזה אף לא מקרי מאמין ביחוד ובאנכי ה' אלקיך, וזהו סגולת ישראל על כל העמים וזה כל התורה כולה", עכ"ל.

ואנו רואים שחז"ל הקדושים האריכו ותיארו את פרטי העונשים והמכות וצורת הבאתם על המצריים, ואיך היה כל מכה ומכה מדה כנגד מדה מדויקת נגד כל הזוועות והיסורים שהמיטו והרעו המצריים על כלל ישראל, וכל זה היה כדי שכלל ישראל יראו עין בעין לא רק את כוחה הגדולה עד אין שיעור של הקב"ה, אלא דוקא את ההשגחה הפרטית בכל הדברים הקטנים כביכול, שכל מצרי קיבל את עונשו משלם, בדיוק כפי מה שעלל להיהודי שעינה, ולא נעלם מעיני הקב"ה שום פעולה קטנה של אדם. וכן בטביעת המצריים בים, כתבו חז"ל (ילקטו שמעוני אות רמ"ו) שכל אחד מישראל ראה את עונשו המדויק שקיבל כל מצרי, הרשע צף ועלה כקש והיה עולה ויורד ומיטלטל את עצמו, הבינונים ירדו כאבן, והכשרים צללו כעופרת.

ואנו רואים שרש"י הק' מדייק נקודה זו בפסוק **לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבְּ הָאָרֶץ** (שמות ח, יח), ופרש"י "אע"פ ששכינתי בשמים גזרתי מתקיים", שהתורה הק' רצה לאורך כל סיפור נסי יציאת מצרים להדגיש נקודת האמונה של השגחה הפרטית דוקא, ולא רק את נקודת מציאות ה' בבחי' 'ששכינתי בשמים'.

ועד"ז מבאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, (בספרו דרש משה), דשבת קודש מסמלת את תכלית האמונה בבריאת העולם, ומטעם זה המחלל את השבת ח"ו כאילו כופר במעשה בראשית. מצד שני, המועדות מסמלות את האמונה שהשי"ת מנהיג את העולם כולו בעצמו, ומשדד את הטבע כרצונו להצלת ישראל, שלכן כשהוצרך לגאול אותנו ממצרים עשה לנו נסים והוציאנו משם, והחזיק אותנו תחת ענני כבוד כשהוליכנו במדבר, וזן ופרנס אותנו גם במדבר, ונתן לנו תורה ומצוות כדי שנלך בדרך טובים ודרך הישר.

והרי אמרה התורה שאמונה בחצי דבר אינו כולם, כגון שאם יאמין שהשי"ת ברא את העולם אבל יטעה לומר שהנהגת העולם מסר ביד אחרים אפילו ביד מלאכים ושרי מעלה והטבע הקבוע, והוא כאינו מאמין בהבריאה, שאין שום תועלת באמונה זו, שהרי כיון שלפי טעותו שהנהגת העולם הוא אצל אחרים הרי אין צורך לשמור תורת השי"ת, אלא מה שמבדין כופרים וכוזבים וכו'.

ולכן מובן היטב, שכאשר מחללין את המועדות נחשב הדבר כמחלל את השבתות, כי זה כמו מי שמאמין שהשי"ת מנהיג את העולם אך טועה לומר שלא בראו הוא אלא אחרים ח"ו. ולכן נאמר שבת אצל המועדות, משום שתלויין כל עיקרי האמונה זה בזה.

ולכן מובן היטב, שכאשר מחללין את המועדות נחשב הדבר כמחלל את השבתות, כי זה כמו מי שמאמין שהשי"ת מנהיג את העולם אך טועה לומר שלא בראו הוא אלא אחרים ח"ו. ולכן נאמר שבת אצל המועדות, משום שתלויין כל עיקרי האמונה זה בזה.

« בהתבוננות מעמיקה אפשר לחסוך... את חורבן ביהמ"ק!!! »

הגאון רבי חיים קויפמאן זצ"ל, מבהיר נקודה מעוררת חלחלה בנוגע לסיבת חורבן הבית וכה כותב: "כאשר נתבונן נראה שדבר זה הוא שורש פורה ראש ולענה, אשר בעבורה חרב בית מקדשינו ועל ידה גלינו מארצנו, ובעוונותינו הרבים עדיין לא נושענו, שהרי אמרו חכמים (גיטין נה): אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, שקמצא בייש את שונאו בר קמצא ברבים, ומרוב כעסו על חכמי ישראל ששתקו על עלבוננו, הלך והלשין בפני קיסר רומי לאמור מרדו בך בני יהודה, ועל ידי זה נגרם ונסתבב חורבן הבית כמובא שם באריכות."